

Tukijärjestelmän vaihtoehtoja monimuotoisuustoimenpiteisiin, monimuotoisuuspellot, viherlannoitusnurmet, maanparannus/saneerauskasvit

Päivi Turunen ProAgria Itä-Suomi,
puutarhatuotannon erityisasiantuntija, Marjava- hankepäällikkö

Ekojärjestelmä

1. Talviaikainen kasvipeitteisyys (40 €/ha)

2. Luonnonhoitonurmet (65 €/ha)

3. Viherlannoitusnurmet (80 €/ha), max 3 vuotta

4. Monimuotoisuuskasvit (270 €/ha)

- Pölyttäjähönteis-, maisema-, riista-, niitty- ja peltolintukasvit

-Toimenpiteet 2, 3 ja 4 EI ympäristö- eikä luomukorvausta

-Toimenpiteet 2, 3 ja 4 käyvät talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen

- Toimenpiteistä 2, 3 ja 4 korvaus enintään 25 % alalle, C-alueella luonnonhoitonurmia voi olla enintään 10 % peltoalasta

**Tukitasot
perustuvat tämän
hetkeen tietoon
ja niihin voi tulla
muutoksia
myöhemmin**

Luonnonhoitonurmi

- Vanhempi monilajiseksi muodostunut nurmi käy, tai perustaminen 30.6 mennessä, perustettaessa ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita
 - Monilajisiksi kehittyneissä kasvustoissa on oltava heinä- ja nurmirehukasveja yli 50 % kasvustosta. Uudista luonnonhoitonurmen kasvusto, jos heinä- ja nurmirehukasvien määrä kasvustossa alkaa vähentyä.
 - Muokkaus vain perustamisen ja lopetuksen yhteydessä
 - Siemenseoksen painosta **enintään** 20 % voi olla typensitojakasvia
 - 1.9 alkaen voi päättää kasvuston myös kemiallisesti, mutta ei voi ilmoittaa samaa lohkoa seuraavana vuonna lhp-nurmena
 - Ei saa lannoittaa
 - Niitto vähintään kahden vuoden välein 15.9 mennessä, vaikeissa rikkatilanteissa vuosittain
 - Laidunnus ja sadonkorjuu sallittu
- ProAgria Kerryttää pysyvän nurmen vuosia (MUUTOS)

Viherlannoitusnurmi

- Perustaminen 30.6 mennessä vähintään **neljällä** eri kasvilajilla, tai edellisvuoden suojakasvilla perustettu kasvusto, jossa myös neljä eri kasvilajia,
- Siemenseoksen painosta **vähintään 20 %** pitää olla typensitojakasvia
- 1.9 alkaen voi päättää kasvuston, myös kemiallisesti, mutta ei voi ilmoittaa samaa lohkoa seuraavana vuonna viherlannoitusnurmena
- Muokkaus vain perustamisen ja lopetuksen yhteydessä
- Perustettaessa ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita
- Ei saa lannoittaa
- Niitto vähintään kahden vuoden välein 15.9 mennessä, vaikeissa rikkatilanteissa vuosittain
- Laidunnus ja sadonkorjuu sallittu
- Kerryttää pysyvän nurmen vuosia (MUUTOS)

Yksivuotinen viherlannoitusseos

Esimerkkiseos 1:

- Kaura 100 kg/ha
- Vihantaherne 50 kg/ha
- Rehuvirna 30 kg/ha
- Ruisvirna 20 kg/ha
- Italian raiheinä 10 kg/ha
- Hunajakukka 10 kg/ha

Monivuotinen viherlannoitus- nurmiseos

- Puna-apila 3 kg/ha (vahva kasvu ja syvät juuret)
- Alsikeapila 2 kg/ha (nopea alkukehitys ja menestyy myös huonommilla paikoilla)

- Persianapila 5 kg/ha (houkuttelee pölyttäjiä)
- Ruokonata 10 kg/ha (vahva jälkikasvu ja runsas juuristo)
- Englanninraiheinä 5 kg/ha (vahva jälkikasvu pitkälle syksyyn)

Esimerkkiseos 2.

- Timotei 13 kg
- Nurminata 5 kg
- Ruokonata 3 kg
- Apilat 5 kg

Yhteensä 25 kg/ha

- Timotei 5 kg/ha (nopeaa kasvipeitettä keväällä)
- Hunajakukka 10 kg/ha (houkuttelee pölyttäjiä + juurieritteet)

Monimuotoisuuskasvit

- **Pölyttäjähönteis-, maisema-, riista-, niitty- ja peltolintukasvien seoskasvustot**
- **Yleiset tukiehdot:**
- Siemenseoksessa vähintään 2 kasvilajia tukiehdoissa erikseen määritellyistä kasvilajiryhmistä
- Siemenseos on kirjattava lohkokorteille
- Muokkaus vain perustamisen ja lopetuksen yhteydessä
- Säilytä kasvusto 15.9 saakka, saa päättää 16.9 alkaen **muokkaamalla**
- Saa lannoittaa perustamisen yhteydessä
- Kasvinsuojeluaineiden käyttö kielletty koko kalenterivuotena
 - Ks-aineiden käyttö sallittu vain vaikeissa rikkakasvitilanteissa pesäketorjuntana (MUUTOS)
 - Vaikea rikkakasvitilanne: helposti leviävät, vaikeasti torjuttavat rikkakasvit laajamittaisena esiintymänä, hukkakaura, haitalliset vieraslajit
- Jos niität, tee se pääkukinnan jälkeen ja aikaisintaan 1.8
- Riistapelto poikkeus: kasvuston voi korjata riistan ruokintaan jo ennen 1.8, muilla 30.9 jälkeen
- Laidunnus kielletty

Pölyttäjähönteis- ja maisemakasvit

- Kylvä siemenseoksella, jossa on vähintään kahden listatun kasvin tai kasviryhmän siemeniä
- Listattujen lisäksi siemenseoksessa voi olla myös muiden kylvövuonna kukkivien kaksisirkkaisten kasvien siemeniä enintään 30 prosenttia siemenseoksen painosta, ei hamppu.
- Muita kuin listattuja kasveja (esimerkiksi yksisirkkaisia kasveja) ei hyväksytä seokseen.

Maanparannusvaikutuksen lisäksi hyvä vaihtoehto houkuttelemaan ja ylläpitämään pölyttäjähönteisten populaatiota marjakasvustojen rinnalla

Ekojärjestelmä: Monimuotoisuuskasvit

Pölyttäjähönteis- ja maisemakasvit

- Auringonkukka
- Hunajakukka
- Sinimailanen
- Apilat
- Kelta-, sini- ja valkolupiini
- Virnat
- Ruis- tai ahdekaunokki
- Malvat
- Kehäkukat
- Öljypellava
- Mesikät
- Unikot
- Kesälemmikki
- Suvikakkarat
- Kesäharso
- Sinappi
- Tattari
- Rapsi
- Retikat
- Maloppi
- Kesämalvikki
- Rypsi
- Herne
- Härkäpapu

Siemenseos esimerkki pölyttäjähönteis- ja maisemakasvit

- **Auringonkukka
3kg**
 - **Hunajakukka2kg**
 - **Rehuvirna 5kg**
 - **Keltalupiini 5kg**
- Yhteensä 15kg/ha**

Riistakasvit

- Kylvö siemenseoksella, jossa on vähintään kahden listatun kasvin tai kasviryhmän siemeniä
- Riistapelto, jonka siemenseoksessa on kasvina vilja ja heinä ja/tai apila, vaaditaan kolmaskin kasvi luettelosta, esim. kauran ja apilan seos ei ole riittävä
- Heinäkasveja saa olla enintään 20 % siemenseoksen painosta
- Listattujen lajien lisäksi siemenseoksessa voi olla myös muiden kasvien siemeniä 15 % seoksen painosta, ei kuitenkaan hamppua.

Ei välttämättä paras vaihtoehto suoraan marjakasvustojen läheisyydessä, mutta koko tilan peltojen kierrossa varteenotettava vaihtoehto

Ekojärjestelmä: Monimuotoisuuskasvit

Riistakasvit

- Viljat
- Tattari
- Auringonkukka
- Öljypellava
- Rypsi
- Rapsi
- Sinappi
- Herne
- Härkäpapu
- Rehukaali
- Retikat
- Rehusokerijuurikas
- Nauriit
- Ruisvirna
- Rehuvirna
- Ruistankio
- Heinäkasvit
- Apilat
- Sikuri
- Kumina
- Mailaset
- Keltamaite
- Hunajakukka
- Keltiö
- Heinäratamo

Ekojärjestelmä: Monimuotoisuuskasvit

Niittykasvit

- Harakankello
- Valkoailakki
- Ahdekaunokki
- Keltasauramo
- Ketoneilikka
- Mäkitervakko
- Nurmikohokki
- Purtojuuri
- Puna-ailakki
- Päivänkakkara
- Ruusuruoho
- Särmäkuisma
- Ruiskaunokki
- Kumina
- Kylvö nurmiröllin, lampaannadan tai jäykkänadan sekä vähintään kahden tällä listalla olevan kasvin siemenseoksella
- Seoksessa saa olla lisäksi muiden yksivuotisten niittykasvien tai virnojen siemeniä, ei kuitenkaan heinien siemeniä
- Hunajakukka

Tuskin tulee yleensä kyseeseen marjakasvien viljelykierrossa, maalaji- ja ravinnevaatimukset hyvin erilaiset, mutta koko tilan peltojen kierrossa varteenotettava vaihtoehto

- tukea samalle alalle ilmoitetuista niittykasveista maksetaan enintään kahtena perättäisenä vuonna.

Peltolintukasvit

- Kylvö siemenseoksella, jossa on vähintään yhden niittykasvien listassa luetellun niittykasvin siemeniä sekä vähintään yhden muut peltolintukasvit listassa luetellun kasvin siemeniä.
- Viljojen siemeniä saa olla seoksessa enintään 50 kg/ha.
- Lisäksi siemenseoksessa voi olla myös muiden yksivuotisten niittykasvien siemeniä, ei kuitenkaan heinien siemeniä
- Tukea samalle alalle ilmoitetuista niittykasveista ja peltolintukasveista enintään kahtena perättäisenä vuonna.

Tuskin tulee yleensä kyseeseen marjakasvien viljelykierrossa ja marjakasvustojen läheisyydessä, mutta koko tilan peltojen kierrossa mahdollisesti

Ekojärjestelmä: Monimuotoisuuskasvit

Peltolintukasvit

Yksivuotiset peltolintukasvit:

- auringonkukka
- durra
- Herne, härkäpapu
- hirssi
- kvinoa
- maissi
- pellava
- rapsi
- rypsi
- Sinappi
- Tattari
- viljat.

Monivuotiset peltolintukasvit

- Mesikät
- Virnat
- Sikuri

Monivuotiset niittykasvit:

- ahdekaunokki
- harakankello
- ketoneilikka
- keltasauramo
- kumina
- mäkitervakko
- nurmikohokki
- puna-ailakki
- purtojuuri
- päivänkakkara

- ruusuruoho
- särmäkuisma
- valkoailakki

Yksivuotiset niittykasvit:

- hunajakukka
- kehäkukka
- ruiskaunokki

Monimuotoisuuskasvustot luomun tuotantoehtojen mukaan

- Monimuotoisuuskasvustot voidaan laskea viljavuuskasvustoiksi (50% kierrosta kullakin lohkolla täytyy olla viljavuuskasvustoja)
- Monimuotoisuuskasvusto voi olla pääkasvina
- Tavoitteeksi kannattanee ottaa, että monimuotoisuuskasvustoissa täyttyy palkokasvien minimivaatimus (kylvömäärä ja vähintään 30% kierrosta lohkolla)

Ympäristökorvauksen lohkokohtainen toimenpide

- **Saneeraus- ja maanparannuskasvi:**
- Käytettävissä lohkoilla, joilla edellisenä vuotena on ollut **yksivuotinen** kasvi
- Lohkolle kylvetään maanparannus- tai saneerauskasveja, jotka säilytetään vähintään 60 päivää
- Voidaan niittää tai murskata kasvukauden aikana, kasvuston hyötykäyttö sallittua
- Voidaan lannoittaa, käyttää kasvinsuojeluaineita ja päättää kemiallisesti
- Pinta-alarajoitus 20 % korvauskelpoisesta alasta
- Enintään kaksi vuotta samalla loholla
- Korvaus 190 euroa/ha

HUOM.

Ei makseta enää monivuotisten puutarhakasvien jälkeen

Saneeraus- ja maanparannuskasvi

•Maanparannus- ja saneerauskasveja ovat

- aitohunajakukka
- aurionkukka
- kumina (ensimmäisen vuoden kasvusto)
- mailaset
- mesikät
- rehuvirna
- ruisvirna
- samettikukka
- sikuri
- sinappi (vain valkosinappi eli keltasinappi)
- öljy- ja muokkausretikka (voi olla myös muokkausretiisi)
- edellä mainittujen kasvien seokset.

Ympäristökorvauksen tilakohtainen toimenpide

- **Pölyttäjien ravintokasvit**; vähintään kaksi (min 0,5 ha) peruslohkoa TAI yksi yli hehtaarin kokoinen peruslohko, joilla öljykasveja, tattaria, kuminaa, sinappia, härkäpapua, hernettä, öljyhamppua, morsinkoa, **vadelmaa, mansikkaa, marjapensaita tai omenapuita**
- Jos toimenpidettä toteutetaan kahdella enintään yhden hehtaarin kokoisella peruslohkolla, yllälueteltua kasvia on oltava koko peruslohkon alalla, kasvin ei tarvitse kuitenkaan olla sama koko alalla
- Jos on yli hehtaarin kokoinen peruslohko, siitä pitää olla vähintään yksi hehtaari yllälueteltua kasvia

Uusia harmeja

Rikkakananhirssi

Uusia harmeja

Rikkakananhirssi

Tullut tutuksi hiljalleen 2000-luvulla. 2020-luvulla esiintymiä on runsaasti eri puolilta Suomea.

Rikkakananhirssi voi tuottaa runsaasti itäviä siemeniä, jotka voivat säilyttää maassa itävyytensä jopa kymmenen vuotta.

Torjunta:

- Kitkeminen
- Syksyllä muokkaamatta jättäminen
- Niitto, ennen kuin röyhyllä.
- Kemiallinen torjunta on mahdollinen, mutta ajoitus vaikea.

<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/ajankohtaista/ruokaviraston-blogi/blogitekstit/rikkakananhirssi--vaikea-ylittaa-haitallisuudessa/>

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/793716/Hakala_Milja.pdf?sequence=2

Uusia harmeja

Viherrevonhätä

Kuvan viherrevonhätä on mitä ilmeisimmin tullut mansikan taimien mukana.

Yksivuotinen, koko vaihtelee olosuhteiden mukaan.

<https://vieraslajit.fi/lajit/MX.38153>

Kuva: Marjo Marttinen

Kokeile erilaisia,
monipuolisia välikasvi- ja
monimuotoisuuskasvi-
vaihtoehtoja.

Hyödynnä tukijärjestelmän
kannustimet.

Vaihtoehtoja voi miettiä esim.
Neuvo-palveluna

Kuvassa Vehviläisen Vehreä-
maanparannusseos/Naturcom
Rehu- ja ruisvirna, öljyretikka,
valkosinappi, muokkausretikka

ProAgria Kuvat: ProAgria Itä-Suomi

